

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Grundloven fejrer den 5. juni 2003 sin 50 års fødselsdag. I form og sprog er den dog 154 år gammel.

Der er sket væsentlige ændringer i grundloven siden den kom til verden i 1849. Den almindelige og lige valgret – også for kvinder – blev grundlovsfæstet i 1915. I 1953 blev Landstinget afskaffet, det parlamentariske princip blev indføjet og der kom nye bestemmelser om oprettelse af en ombudsmandsinstitution, om folkeafstemninger og om mulighederne for at afgive suveræniteten til mellemfolkelige myndigheder.

Grundloven, som den fremstår efter ændringerne i 1953, har ikke været til hinder for, at Danmark og vor demokratiske styreform har kunnet tilpasse sig den løbende udvikling. Det må dog alligevel anses for uhensigtsmæssigt, at grundloven ikke giver et reelt billede af, hvordan forholdet er mellem kongemagten og folkestyrets organer, og at sproget er umoderne og vanskeligt tilgængeligt for nutidens danskere. Samtidig synes det heller ikke hensigtsmæssigt, at borgernes rettigheder og friheder er mere vidtgående i den europæiske menneskerettighedskonvention og i EU's charter om grundlæggende rettigheder end i vores grundlov, og at nye og principielt væsentlige spørgsmål, som er kommet til siden 1953, slet ikke er omtalt i grundloven.

Omvendt er mange af de forhold, som grundloven omhandler, ganske uaktuelle i forhold til de udfordringer, det danske samfund står over for i første halvdel af det 21. århundrede.

Monarkiet er fortsat en central del af det danske samfundsliv. Det har stor symbolværdi og vigtige repræsentative funktioner. Monarkiets direkte rolle i det politiske liv er dog for længst udpillet, og ingen ønsker ændringer heri. Derfor kan det virke ejendommeligt at have en grundlov, hvor begrænsningen af kongens/dronningens magt er det væsentligste anliggende. Det var det i 1849, men det er det ikke i 2003.

Grundloven af 1953 har naturligvis ikke kunnet tage højde for den teknologiske udvikling og for udviklingen i det internationale samarbejde, og det har

gjort en række spørgsmål vedrørende beskyttelse af individet og vedrørende suverænitetsoverdragelse mere påtrængende.

Helt nye spørgsmål som hensynet til miljøet og behovet for en bæredygtig udvikling er kommet til siden 1953. Den stærke opkomst i Danmark af forskellige religioner og trosretninger udgør også et nyt problemkompleks, og med den teknologiske udvikling er der opstået en nærliggende fare for social udstødning. Alle disse menneskeligt set væsentlige spørgsmål er der slet ikke taget højde for i den nuværende grundlov.

Som moderne mennesker har vi først og fremmest brug for en forfatning, der sætter rammer omkring det politiske liv, som det leves i begyndelsen af det 21. århundrede. I en tidssvarende grundlov må demokratiets helt grundlæggende principper slås fast, og sproget må gøres tilgængeligt og fængende.

Svenskerne har fornyet deres grundlov flere gange i de seneste 30 år, og den fremstår i dag som en forfatning, der forholder sig til tidens centrale spørgsmål, og som giver et dækkende billede af den svenske styreform og af de demokratiske principper, den er baseret på.

Finland fik en ny grundlov i år 2000, og om den kan man også sige, at den lever op til de krav, en moderne befolkning må stille til sin forfatning.

I Danmark har det været svært at rejse en grundlovsdebat, selv om det må være åbenbart for enhver, at der er et påtrængende behov for at forny vores grundlov og bringe den på niveau med grundloven i henholdsvis Sverige og Finland.

Socialdemokraterne håber, at der nu vil kunne skabes politisk tilslutning til, at der allerede i 2003 nedsættes en forfatningskommission med repræsentanter fra alle de i Folketinget repræsenterede partier, samt at kommissionen vil etablere en nær dialog med indlandske og udenlandske eksperter.

Beslutningsforslagets 10 punkter er ingenlunde utømmende for de emner, forfatningskommissionen vil komme til at beskæftige sig med, og de er ikke tiltænkt en bindende karakter. Det må selvfølgelig være sådan,